حکومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی

حكومة اقليم كوردستان - العراق
مجلس الوزراء
وزارة التعليم العالي و البحث العلمي
مديرية الشؤون القانونية

ژمارە: ١٧٧٦٠٤
ڕێکەوت: ٩ / ٩ / ٢٠٢٤ی زایینی
١٩ / ٦ / ٢٧٢٤ی کوردی

العدد:
التاريخ: / / ٢٠٢٤

Ministry of Higher Education and Scientific Research
KRG Iraq
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
دەرکردە

پاڵپشت بە (ماددەی پەنجایەم) لە یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨)ی هەموارکراو و، کۆنووسی کۆبوونەوەی ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٢٤)ی (ئەنجومەنی وەزارەت)، بڕیاردرا بە دەرکردنی ئەم ڕێنماییەی خوارەوە:

ڕێنمایی ژمارە (٩)ی ساڵی (٢٠٢٤)

ڕێنمایی دەرکردنی گۆڤارە زانستییەکان

ماددەی (١): پێناسەکان

مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە بریتییە لەو واتایانەی کە بەرامبەریان نووسراوە کە لەم ڕێنماییەدا هاتووە:

- **وەزارەت:** وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان – عێراق.
- **وەزیر:** وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.
- **ئەنجومەنی وەزارەت:** ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.
- **فەرمانگە:** فەرمانگەی توێژینەوە و پەرەپێدان.
- **زانکۆ:** زانکۆ حکومی و تایبەتەکانی مۆڵەتپێدراو لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان–عێراق.
- **دەستە:** دەستەی کوردستانی بۆ دیراساتی ستراتیجی و توێژینەوەی زانستی.

ماددەی (٢): مەرجە زانستییەکانی دەرکردنی گۆڤاری زانستی

یەکەم: گۆڤاری زانستی دەردەچێت لەلایەن زانکۆ یان دەستە یان دەزگایەکی زانستی ئەکادیمی باوەڕپێکراو یاخود سەنتەری توێژینەوەی زانستی باوەڕپێکراو لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

دووەم: پێکهاتەی دەستەی نووسەران بەم شێوەی خوارەوە دەبێت:

١- گۆڤاری گشتی: پێویستە ژمارەی دەستەی نووسەران لە (٧) حەوت ئەندام کەمتر نەبێت.

٢- گۆڤاری تایبەتمەند: پێویستە ژمارەی دەستەی نووسەران لە (٥) پێنج ئەندام کەمتر نەبێت.

٣- پلەی زانستیان لە (پرۆفیسۆری یاریدەدەر) کەمتر نەبێت.

٤- لەهەر بوارێک کە گۆڤارەکە توێژینەوەی تێدا بلاودەکاتەوە پێویستە بەلایەنی کەم یەکێک لە ئەندامانی دەستەی نووسەران پسپۆڕ بێت لە هەمان بوار.

٥- پێویستە بەلایەنی کەم (٢٥%)ی ئەندامانی دەستەی نووسەران لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان و عێراق بن.

٦- پێویستە ئەندامانی دەستەی نووسەران پۆستی زانستی و کارگێڕیان نەبێت و لە پلەی بەڕێوەبەری گشتی و ئەوانەی لەو پلەیەدان و بەرەو سەرەوە، نەبن.

سێیەم: پێکهاتەی دەستەی ڕاوێژکاری بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

١- پلەی زانستییان لە (پرۆفیسۆری یاریدەدەر) کەمتر نەبێت.

٢- پێویستە بەلایەنی کەم لە (٢٥%)ی لە ئەندامانی دەستەی ڕاوێژکاری لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان و عێراق بن.

چوارەم: گۆڤاری زانستی نابێت بە ناوی زانکۆ و لایەنە فەرمییەکان بێت و پێویستە ناوەکەی لەگەڵ ناوەڕۆکی گۆڤارەکە بگونجێت.

پێنجەم: پێویستە هەر گۆڤارێک ژمارەی نێودەوڵەتی (eISSN) و (pISSN) هەبێت.

شەشەم: پێویستە هەر توێژینەوەکی بڵاوکراوە لە گۆڤاری زانستی (DOI)ی هەبێت.

حەوتەم: پێویستە گۆڤارەکە ماڵپەڕی تایبەت بەخۆی هەبێت و هەموو زانیارییە سەرەکیەکانی تایبەت بە گۆڤارەکەی تێدا بێت، بۆ ئەم مەبەستەش پێویستە کەسێکی پسپۆڕ و بە ئەزموون بۆ بەڕێوەبردنی ماڵپەڕەکە دیاریبکرێت.

هەشتەم: پێویستە هەر گۆڤارێکی زانستی (Google Schoolar)ی تایبەت بەخۆی هەبێت.

نۆیەم: پێویستە وەرگرتنی توێژینەوەکان لەلایەن گۆڤاری زانستی بەشێوەی (Online Submission) بێت.

دەیەم: پێویستە لەهەر ژمارەیەکی گۆڤاری زانستی بەلایەنی کەم ڕێژەی لە (٥%) توێژینەوەکان نێودەوڵەتی بن.

یازدەهەم: پێویستە لەهەر ژمارەیەکی گۆڤاری زانستی بەلایەنی کەم ڕێژەی لە (٥%) توێژینەوە بڵاوکراوەکان لێوەرگرتن (Citation)ی هەبێت.

دوازدەهەم: پێویستە ناونیشان (Title) و پوختە (Abstract) و کلیلە ووشە سەرەکیەکان (Keywords)ی هەر توێژینەوەیەک بە زمانی ئینگلیزی هەبێت.

سێزدەهەم: پێویستە بەلایەنی کەم لە (١٠%)ی هەڵسەنگێنەری توێژینەوەکان نێودەوڵەتی بن، هەروەها گۆڤارەکە سالانە ڕاپۆرتێک سەبارەت بە هەڵسەنگێنەرەکانی بڵاوبکاتەوە.

چواردەهەم: پێویستە هەڵسەنگاندنی توێژینەوەکان بە شێوازی پێداچوونەوەی هاوتا (Peer Review) ئەنجام بدرێت و شێوازی هەڵسەنگاندنەکەی کە (Double Blind) یان (Single Blind) ئاماژەی پێبکرێت.

پانزدەهەم: پێویستە پێش هەڵسەنگاندنی توێژینەوەکان پرۆسەی (Plagiarism) بۆ هەموو توێژینەوەکان ئەنجام بدرێت و ڕێژەکەی لە (٢٠%) زیاتر نەبێت.

شازدەهەم: پێویستە هەر توێژینەوەیەک (Meta Data)ی تایبەت بەخۆی هەبێت و تیایدا ئاماژە کرابێت بە ڕێکەوتی وەرگرتنی توێژینەوە و ریکەوتی پەسەندکردنی و ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی.

حەفدەهەم: پێویستە بەشێک لە ماڵپەڕی گۆڤارەکە تایبەت بە (Indexing) دابنرێت.

هەژدەهەم: پێویستە بەشێک لە ماڵپەڕی گۆڤارەکە بۆ (Metrics) دابنرێت کە تیایدا زانیاریەکانی وەکو (ڕێژەی ڕەتکردنەوەی توێژینەوە و کاتی بڕیاردان بۆ پەسەندکردنی توێژینەوە) ئاماژەی پێبکرێت.

نۆزدەهەم: پێویستە لە ماڵپەڕی گۆڤارەکە بەڕوونی ئاماژە بکرێت بە ڕێنمایی بڵاوکردنەوەی توێژینەوەی زانستی و بوونی ڕێبەری نووسەر (Author Guide Line) و هەروەها قالبی (Template) نووسینی توێژینەوە دیاری بکرێت.

بیستەم: پێویستە گۆڤاری زانستی داوای نووسراوی (Ethics) بکات لە توێژەر پێش پەسەندکردنی توێژینەوەکەی.

بیست و یەکەم: پێویستە گۆڤاری زانستی شێوازی مافی هزری (Copyright)ی پەیڕەوکراو دیاری بکات.

ماددەی (٣): حوکمە گشتییەکان

١- پێویستە گۆڤار بە شێوەیەکی دەوری و ڕێک و پێک دەربچێت و بەلایەنی کەم ساڵانە (٢) دوو ژمارەی لێ دەربچێت و هەروەها بەلایەنی کەم ساڵانە (١) یەک ژمارەی گۆڤار چاپ بکرێت. لە کاتی وەستانی گۆڤارەکە بۆ ماوەی ساڵێک، پێویستە پێشوەختە ڕوونکردنەوە لەلایەن ئەنجومەنی زانکۆ بەرزبکرێتەوە بۆ وەزارەت/فەرمانگە، ئەگەر ئەم حاڵەتە دووبارە بۆوە ئەوا مۆڵەتی دەرچوونەکەی هەڵدەوەشێتەوە.

٢- پێویستە لەسەر بەرگی گۆڤارەکە بەڕوونی ئاماژە بە (ناوی گۆڤار و زانکۆ و دەزگا ئەکادیمییەکە و ژمارە و بەرگی گۆڤارەکە)، بدرێت.

٣- ئاماژە بە ساڵی دەرچوونی گۆڤارەکە بدرێت بە ساڵنامەی کوردی و زایینی.

٤- دوای ئەوەی لێژنەی تایبەت بە دەرکردنی گۆڤاری زانستی لە وەزارەت/فەرمانگە ڕاسپاردە بە پەسەندکردنی دەکات، لەلایەن ئەنجومەنی وەزارەت (مۆڵەتی سەرەتایی) دەرچوون بە گۆڤاری زانستی دەدرێت.

٥- هەر گۆڤارێک کە (مۆڵەتی سەرەتایی) پێدەبەخشرێت، ژمارە (٠) سفر دەردەکات و پاشان وێنەیەک لە گۆڤارەکە ڕەوانەی وەزارەت دەکرێت بۆ ئەوەی وەزارەت/فەرمانگە هەڵسەنگاندنی دووبارەی بۆ بکات بە مەبەستی بەخشینی (مۆڵەتی کۆتایی) دەرچوون لەلایەن ئەنجومەنی وەزارەت.

٦- ئەگەر ژمارە (٠) سفری گۆڤار لە پرۆسەی هەڵسەنگاندن دەرچوو، توێژینەوەکانی ژمارە (٠) سفر ژمارەی (١) یەکی گۆڤارەکە هەڵدەگرن و بەکاردێن بۆ بەرزکردنەوەی پلەی زانستی. ئەگەر ژمارە (٠) سفری گۆڤار لە پرۆسەی هەڵسەنگاندن دەرنەچوو، ئەوا ژمارە (١) یەکی گۆڤارەکە دەرناچێت.

٧- پێویستە هەر (٢) دوو ساڵ جارێک پێداچوونەوە و هەڵسەنگاندن بۆ گۆڤارەکە لەلایەن وەزارەت/فەرمانگە بکرێت.

٨- سەرجەم ماڵپەڕی گۆڤارە زانستییەکان لەلایەن وەزارەت/فەرمانگە/بەڕێوەبەرایەتی کاروباری زانستی سەرپەرشتی و چاودێری دەکرێت.

٩- پێویستە ئەو گۆڤارە زانستییانەی کە لەلایەن وەزارەت مۆڵەتی دەرچوونیان پێدراوە، لە ماوەی ساڵێک لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقایعی کوردستان خۆیان لەگەڵ ناوەڕۆکی ئەم ڕێنماییە بگونجێنن.

ماددەی (٤): کار بە هیچ ڕێنمایی و بڕیارێکی پێشووتر ناکرێت کە پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بێت.

ماددەی (٥): ئەم ڕێنماییە لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوون

بە مەبەستی بەرزکردنەوەی ئاستی زانستی و کوالێتی گۆڤارە زانستییەکان کە لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی مۆڵەتی دەرچوونیان پێدراوە، هەروەها ئەو گۆڤارە زانستیانەی کە لەمەودوا لە لایەن زانکۆ یان دەستە یاخود دەزگایەکی زانستی ئەکادیمی باوەڕپێکراو یان سەنتەری توێژینەوەی زانستی باوەڕپێکراو لە هەرێمی کوردستان– عێراق دەردەکرێن، وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ئەم ڕێنماییەی دەرچواند.

د. ئارام محمد قادر
وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی

وێنەیەک بۆ:-

- نووسینگەی بەڕێز جەنابی وەزیر/ بۆ زانین/لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی بەڕێز بریکاری وەزارەت/ بۆ زانین/لەگەڵ ڕێزدا.
- وەزارەتی داد/ بەڕێوەبەرایەتی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان/ تکایە بۆ بلاوکردنەوەی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی بەڕێز راوێژکارانی وەزیر/ بۆ زانین/ لەگەڵ ڕێزدا.
- سەرۆکایەتی گشت زانکۆ حکومیەکانی هەرێمی کوردستان/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی زانکۆ / بۆزانین وکاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- ئەنجومەنی باڵای کوردستان بۆ پسپۆڕییە پزیشکییەکان/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن / بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- دەستەی کوردستانی بۆ دراساتی ستراتیجی و توێژینەوەی زانستی/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی دەستە/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- گشت فەرمانگەکانی وەزارەت/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوبەرایەتی کاروباری زانستی/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوبەرایەتی کاروباری یاسایی/ لەگەڵ بەرایییەکان.
- دەرکردە/خولاو .